

РАЗСЛЕДВАНИЯТА НА ИНСПЕКТОР ГАМАШ

КЪЩИ ОТ СТЪКЛО

ЛУИЗ ПЕНИ

Единствен в света седемкратен носител на наградата „Агата Кристи“

 ПЪРВА ГЛАВА

– Кажете името си, моля.

– Арман Гамаш.

– Вие ли оглавявате *Sûreté du Québec*¹?

– Аз съм главният комисар, *oui*².

Гамаш седеше с изправен гръб на дървения стол. Беше горещо. Непоносимо горещо в този ранен юлски предиобед. Усещаше соления вкус на потта по горната си устна, а беше едва десет часа. Само началото.

Свидетелската банка не беше най-любимото му място на света. И далеч не беше най-любимото му занимание да свидетелства срещу друго човешко същество. В цялата му кариера се бе случвало едва няколко пъти да изпита удовлетворение, дори удоволствие, от показанията под клетва, но днешният случай не влизаше в тази категория.

Арман Гамаш седеше на неудобния дървен стол, заклел се бе да казва истината и само истината, но в момента си мислеше друго – че макар да вярваше в закона и цял живот да бе работил в правоохранителната система, в действителност отговаряше единствено пред съвестта си.

А тя се бе доказала като строг съдия.

– Вие сте извършили и ареста, така ли е?

– Да.

– Обичайно ли е главният комисар да извършва арест?

¹ Квебекската полиция (фр.). – б. пр.

² Да (фр.). – б. пр.

– Заемам този пост отскоро, както знаете. Още не съм съвсем наясно кое е обичайно и кое не е. Но в този конкретен случай беше трудно да се размина с ареста.

Старши прокурорът се усмихна. Беше с гръб към залата и съдебните заседатели, така че никой друг не го видя. Освен може би съдия Кориво – тя не пропускаше нищо.

Въпросната усмивка не беше от приятните. Самодоволно озъбване, което изненада съдийката, предвид че старши прокурорът и главният полицейски комисар би трябвало, на пръв поглед поне, да са от една и съща страна на барикадата.

Което още не означаваше, поправи се съдия Кориво, че двамата трябва непременно да се харесват. Самата тя имаше колеги, които не заслужаваха уважението ѝ, но никога не би ги погледнала по този начин.

И докато тя претегляше двамата мъже пред себе си, Гамаш претегляше нея. Опитваше се да я разчете.

Съдиите се избираха на случаен принцип и кой съдия ще гледа определен процес беше жизненоважно. А в това дело – повече от всякога. Не ставаше въпрос само за тълкуването на закона, а и за атмосферата в съдебната зала. Колко строг съдия ще се падне? Колко свобода на действие ще позволи?

Дали съдията внимаваше? Дали беше пред пенсия? Броеше ли минутите до чашката в края на работния ден? Или понякога не ги броеше, а ги прокарваше с алкохол?

Не и в този случай.

Морийн Кориво беше съдия отскоро. Доколкото Гамаш знаеше, това беше първото ѝ дело за убийство. И Гамаш искрено ѝ съчувстваше. Горката, нямаше представа, че е изтеглила късата клечка. Че това, което я очаква, няма да е никак приятно.

Беше на средна възраст и не боядисваше посребряващата си коса. Може би за да си придаде авторитет, повече зрялост. Или защото вече не изпитваше нужда да впечатлява когото и да било. Била е известен адвокат преди това, партньор в голяма монреалска кантора. И е била руса. Преди да стане съдия. Преди „да заметне коприната“, както казваха в Англия.

Случайно ли бе, че парашутистите използваша подобен израз, когато говореха за скоковете от самолет?

Съдия Кориво на свой ред го погледна. Очите ѝ бяха умни. Интелигентни. Но Гамаш се зачуди колко ли вижда жената в действителност. И колко пропуска.

Изглеждаше спокойна. Но това още нищо не значеше. Самият той сигурно също изглеждаше спокоен.

Плъзна поглед през пълната зала на съдебната палата в „Стария Монреал“³. Повечето хора, които Гамаш очакваше да види тук, бяха предпочели да си останат у дома. Някои от тях, като Мирна, Клара и Рен-Мари, щяха да застанат на банката като свидетели – изпитание, което искаха да отложат до последния възможен момент. Другите от Трите бора – Оливие, Габри, Рут – просто не искаха да пътуват до града в тази жега и по толкова неприятен повод. Не искаха ненужно да преживяват отново трагедията.

Но заместникът на Гамаш, Жан Ги Бовоар, беше тук, както и главен инспектор Изабел Лакост. Началничката на отдел „Убийства“.

Скоро и те щяха да седнат на неудобния дървен стол зад свидетелската банка. Или пък изобщо няма да се стигне до това, помисли си Гамаш.

Насочи отново вниманието си към прокурора Бари Залмановиц. Уви, пътят погледът му мина през съдия Кориво. Тя наистина ли наклони едва доловимо глава? Наистина ли присви едва доловимо очите си?

Какво ли беше видяла в неговите очи? Дали новоизлюпената съдийка не беше зърнала там онова, което Гамаш се надяваше да скрие? Което отчаяно се опитваше да скрие?

Ако бе доловила нещо, със сигурност щеше да го разтълкува погрешно. Щеше да реши, че свидетелят има колебания относно вината на подсъдимия.

Но Арман Гамаш не се съмняваше в това. Той знаеше отлично кой е убиецът. Просто се боеше, че нещо ще се обърка. И че един изключително умен престъпник ще остане на свобода.

Старши прокурорът тръгна бавно към своята банка, сложи си очилата, взе някакъв лист и се зачете в него внимателно, драматично дори.

³ Квартал в Монреал. – б. р.

Празен лист най-вероятно. Или списък с покупки. Почти със сигурност беше просто реквизит. Димна завеса. Фокус.

Съдебните процеси, също като църковните служби, бяха театър. Гамаш очакваше всеки момент да надуши тамян и да чуе далечен звън на камбана.

Съдебните заседатели, които още не бяха окапали съвсем от жегата, следяха с интерес всяко движение на умения прокурор. Това беше целта на занятието. Но не прокурорът играеше главната роля в този спектакъл. Тя се падаше на човек зад кулисите, който почти със сигурност нямаше да обели и дума по време на процеса.

Прокурорът свали очилата си, а копринената тога на съдийката изшумоля едва чуто в знак на неприкрито нетърпение. Явно не беше впечатлена, за разлика от заседателите. Те също скоро щяха да изгубят интерес. Не бяха глупави.

– Правилно ли съм разбрал, че подсъдимият си е признал? – попита прокурорът и погледна уж делово над очилата си в неуспешен опит да вземе страха на полицейския комисар.

– Имаше самопризнание, да.

– По време на разпит ли, господин главен комисар?

Излишно беше да повтаря титлата му, освен ако не искаше да внуши, че човек на толкова висок пост не може да допусне грешка.

– Не. Подсъдимият се появи в дома ми и си призна. Доброволно.

– Възразявам. – Адвокатът скочи на крака. С известно закъснение, помисли си Гамаш. – Няма връзка. Подсъдимият не е признал за убийство.

– Така е. Нямах предвид признание за убийство – каза прокурорът. – Но онова признание е станало повод да се повдигне обвинение, прав ли съм, господин главен комисар?

Гамаш погледна към съдия Кориво. Чакаше я да отсъди по възражението.

Тя се поколеба.

– Отхвърля се – каза накрая. – Може да отговорите.

– Подсъдимият дойде доброволно – каза Гамаш. – И да, към онзи момент самопризнанието ни даде основание да повдигнем обвинения.

– Изненадахте ли се, че подсъдимият е дошъл в дома ви?

– Ваша чест – скочи отново адвокатът. – Възразявам. Няма връзка и касае субективните усещания на свидетеля. Какво значение има дали мосю Гамаш е бил изненадан?

– Приема се. – Съдия Кориво се обърна към Гамаш. – Не отговаряйте на този въпрос.

Гамаш нямаше намерение да отговаря. Съдийката с право беше приела възражението. Въпросът на прокурора действително касаеше субективните му усещания. Но дали наистина нямаше връзка с делото? За това не беше толкова сигурен.

Изненадал ли се беше?

Определено остана изненадан, като видя кой стои на верандата му в малкото квебекско село. В първия момент дори не разбра кой се крие под тежкото палто и нахлупената качулка. Мъж, жена? Млад, стар? Още чуваше ситните ледени топчета, които биеха по покрива на къщата му – студеният ноемврийски дъжд беше преминал в лапавица.

Потръпна от спомена въпреки юлската жега.

Така че – да. Останал бе изненадан. Не беше очаквал това посещение.

А случилото се след това далеч надхвърляше определеното за изненада.

– Не искам първото ми дело за убийство да свърши в апелативния съд – тихо каза съдия Кориво, така че само Гамаш да я чуе.

– Боя се, че е твърде късно за това, ваша чест. Това дело започна в по-висш съд и там ще завърши.

Съдия Кориво се размърда на мястото си. Опита се отново да се настани удобно. Но нещо се бе променило. Тази чудата и кратка размяна на реплики.

Тя беше свикнала с думите, умееше да разчита подтекста им. Но не думите на главния комисар я стреснаха, а погледът в очите му. Дали Гамаш си даваше сметка какво прозира там?

Съдия Кориво не би могла да каже какво точно я е притеснило, знаеше обаче, че главният комисар на квебекската *Sûreté* не би трябвало да гледа така. Особено докато дава свидетелски показания. По дело за убийство.

Морийн Кориво познаваше Арман Гамаш съвсем бегло. Беше чувала много за него, познаваше репутацията му, но извън това само се бяха разминавали многократно по коридорите на съдебната палата.

Смятала бе, че няма да го хареса. Той беше ловец, който преследва други човешки същества. Изкарваше прехраната си от смъртта. Не я причиняваше лично, разбира се, но имаше полза от нея.

Ако нямаше убийства, нямаше да го има и Гамаш.

Сети се за една от беглите им срещи в миналото – по онова време той още оглавяваше отдел „Убийства“ в *Sûreté*, а тя беше адвокат. Бяха се разминали в коридора и погледите им се бяха срещнали. Очите му бяха будни, умни, дълбоки. Но не само. Още тогава тя бе доловила и нещо друго в тях.

А после той бе отклонил поглед и бе навел глава към събеседника си. По-млад мъж, негов заместник в полицията. Същият мъж беше в залата и сега.

Двамата бяха продължили по коридора в онзи далечен ден, но след тях бе останал едва доловим аромат на роза и сандалово дърво.

Същата вечер Морийн Кориво се прибра у дома и разказа за случилото се на съпругата си.

– Тръгнах след него и поседях няколко минути в съдебната зала, докато той даваше показания.

– Защо?

– Стана ми любопитно. Досега не е свидетелствал за прокуратурата по мое дело и реших, че ще е добре да придобия известна представа що за противник би бил, ако се стигне дотам. А и имах малко свободно време.

– И? Как се представи? Не, чакай да позная. – Джоан вирна нос, наклони глава и каза: – Ми да, онзи пънкар му е видял сметката. ‘Що ми губите времето с процес, възливи страхливци? Обесете го!

– Право в десетката! Да не си надничала отнякъде? – засмя се Морийн. – Да, определено говореше като класически гангстер от златната ера на Холивуд.

Джоан се засмя на свой ред.

– Да, обаче Джими Стюарт и Грегъри Пек така и не са играли шеф на отдел „Убийства“.

– И това е вярно. Цитира монахинята – сестра Прежан.

Джоан остави книгата си.

– По време на процеса?

– Да, от свидетелската банка.

Гамаш бе седял там, овладян и спокоен, но не и отпуснат. Външният му вид правеше впечатление, макар, поне на пръв поглед, да не беше красив. Едър мъж с отлично скроен костюм. Седеше с изправен гръб, с будно внимание, държеше се уважително.

Посивялата му коса беше късо подстригана. Лицето – гладко избръснато. Дори от мястото си в залата Морийн Кориво бе видяла дълбокия белег близо до слепоочието му.

И тогава той го бе произнесъл.

Никой човек не е толкова лош, колкото най-лошата си постъпка.

– Защо му е било да цитира монахиня, която се бори срещу смъртното наказание? – попита Джоан. – И то точно тези й думи?

– Нещо като дискретна молба за снизхождение вероятно.

– Ха – каза Джоан тогава и се замисли. – Обратното също е вярно, разбира се. Никой не е толкова добър, колкото най-добрата си постъпка.

А сега съдия Кориво седеше на съдийската скамейка с копринената си тога и се опитваше да отсъди. Опитваше се да разбере какво е намислил главен комисар Гамаш.

За пръв път се озоваваше толкова близо до него за толкова дълго време. Белегът на слепоочието му все още личеше, щеше да си остане там завинаги. Като професионална дамба. Отблизо виждаше бръчиците около устата му. Около очите. Следите, които животът оставя по лицата ни. Следи от смеха. И тя имаше същите.

Човек на върха на кариерата си. Спокоен. В мир с онова, което е сторил дотук, и с онова, което трябва да направи сега.

Но онова в очите му?